

Warszawa, 09-04-2026 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

BPK.519.100.2025.ST

Pan

Waldemar Żurek

Minister Sprawiedliwości

Prokurator Generalny

Szanowny Panie Ministrze,

w związku z rozpatrywanymi przez Rzecznika Praw Obywatelskich wnioskami o wniesienie kasacji oraz skargi nadzwyczajnej pojawił się problem realizacji kompetencji Prokuratora Generalnego oraz Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawach, których przedmiot stanowią wnioski stron o wniesienie wskazanych nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

Zgodnie z § 332e ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 r. - Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz.U. z 2025 r., poz. 753) po uzyskaniu informacji, że prośbę o wniesienie kasacji w tej samej sprawie i w interesie tej samej strony skierowano również do innego uprawnionego organu (najczęściej jest to Rzecznik Praw Obywatelskich), pismo o kasację może być pozostawione przez prokuratora bez biegu. Tożsame rozwiązanie zostało wprowadzone w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w zakresie wpływających do prokuratury wniosków o wniesienie przez Prokuratora Generalnego skargi nadzwyczajnej (§ 335f ust. 3 pkt 1 rozporządzenia).

Wskazane przepisy stanowią podstawę pozostawiania bez biegu pism dotyczących wniesienia przez Prokuratora Generalnego tzw. kasacji nadzwyczajnej

bądź skargi nadzwyczajnej, gdy strony złożyły także wniosek do Rzecznika Praw Obywatelskich. Przesłankę pozostawienia pism bez biegu stanowi niejednokrotnie samo uzyskanie informacji, że wniosek o wniesienie środka odwoławczego o charakterze nadzwyczajnym strona złożyła także na ręce Rzecznika. Przykładowo w indywidualnej sprawie zarejestrowanej przez Prokuraturę Krajową pod sygnaturą akt 1001-4.Sn.574.2025 – Prokurator Prokuratury Krajowej w piśmie skierowanym do Rzecznika Praw Obywatelskich w dniu 13 października 2025 roku wprost stwierdził, że z uwagi na: „(...) pozyskaną z Biura Rzecznika Praw Obywatelskich informację o wpływie wniosku (...) o wniesienie przez Rzecznika skargi nadzwyczajnej od tożsamego orzeczenia, jak również uwzględniając uregulowania zawarte w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości (...) w szczególności działając w oparciu o § 335f ust. 3 pkt 1 Regulaminu odstąpiono od dalszego procedowania wniosku (...) pozostawiając go bez nadania dalszego biegu”.

Tymczasem w świetle przepisów, które określają zadania Rzecznika Praw Obywatelskich oraz prokuratury – organy te w systemie ochrony prawnej pełnią odrębne funkcje i w swojej działalności realizują inne cele. Zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 roku o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r., poz. 1264 ze zm.) Rzecznik Praw Obywatelskich stoi na straży wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz w innych aktach normatywnych, w tym również na straży realizacji zasady równego traktowania. Tymczasem funkcją prokuratury zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku - Prawo o prokuraturze (Dz.U. z 2024 r., poz. 390) jest wykonywanie zadań w zakresie ścigania przestępstw oraz stanie na straży praworządności, czyli strzeżenie przestrzegania przepisów prawa.

Uwzględniając przytoczone przepisy, Prokurator Generalny oraz Rzecznik Praw Obywatelskich, podejmując decyzję w przedmiocie wniesienia tzw. kasacji nadzwyczajnej bądź skargi nadzwyczajnej, realizują odmienne zadania w systemie ochrony prawnej. W związku z tym wpłynięcie wniosku o wniesienie środka odwoławczego o charakterze nadzwyczajnym do Rzecznika Praw Obywatelskich, który dokonując jego oceny w świetle swoich zadań konstytucyjnych i ustawowych, podejmuje zgodnie z art. 210 Konstytucji RP niezawisłą decyzję w przedmiocie skorzystanie z uprawnienia do wniesienia tzw. kasacji nadzwyczajnej bądź skargi nadzwyczajnej, nie powinno stanowić podstawy do pozostawiania przez prokuratora bez biegu i bez oceny merytorycznej w świetle zadań ustawowych prokuratury, wniosków skierowanych do Prokuratora Generalnego. Intencją ustawodawcy, który umocował dwa różne i realizujące różne zadania organy do wnoszenia tzw. kasacji

nadzwyczajnej bądź skargi nadzwyczajnej było bowiem, aby każdy z nich rozpoznał wnioski w zakresie swoich uprawnień. W praktyce może zaistnieć sytuacja, w której złożenie środka odwoławczego o charakterze nadzwyczajnym nie zostanie uznane za zasadne w świetle zadań Rzecznika Praw Obywatelskich, natomiast rozważenia będzie wymagało, czy realizacja zasady praworządności, stanowiącej wartość konstytucyjną na straży, której stoi prokuratura, ostatecznie nie przesądzi o podjęciu decyzji o wniesieniu takiego środka przez Prokuratora Generalnego. Pojęcie „praworządności” ma bowiem szerszy zakres niż ochrona wolności i praw człowieka i obywatela.

Rozwiązania zawarte w § 332e ust. 3 pkt 1 oraz § 335f ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w zakresie, w którym samo wpłynięcie wniosku o wniesienie tzw. kasacji nadzwyczajnej bądź skargi nadzwyczajnej w tej samej sprawie może uzasadnić pozostawienie przez prokuratora pisma strony bez biegu, jak również praktyka pozostawiania pism bez biegu w sprawach, w których Rzecznik Praw Obywatelskich stwierdził brak podstaw do wniesienia ww. środków odwoławczych o charakterze nadzwyczajnych, pozostaje w kolizji z powołanym przepisem art. 2 Prawa o prokuraturze, zgodnie z którym zadaniem prokuratury jest stanie na straży praworządności.

Z uwagi na przedstawioną argumentację, jeśli skorzystanie przez inny organ, w tym Rzecznika Praw Obywatelskich, z uprawnienia do wniesienia środka odwoławczego o charakterze nadzwyczajnym może uzasadniać pozostawienie wniosku wpływającego do prokuratury bez biegu, to realizacja zasady praworządności wymaga, aby w przypadku stwierdzenia przez inny uprawniony organ braku podstaw do wniesienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia, wniosek wpływający do prokuratury był procedowany w ramach realizacji jej zadań ustawowych. Samo wpłynięcie wniosku do innego uprawnionego organu nie powinno uzasadniać pozostawienia pisma wpływającego do prokuratury bez biegu.

Podkreślić należy, że w zakresie dotyczącym skargi nadzwyczajnej problem ten był w przeszłości przedstawiany przez Rzecznika Praw Obywatelskich Ministrowi Sprawiedliwości (pismo z dnia 11 kwietnia 2019 r. o sygn. IV.7000.61.2018.ST). Rzecznik wskazywał wówczas na występującą w tym zakresie kolizję przepisów Regulaminu z przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2024 r., poz. 622) regulującymi materię skargi nadzwyczajnej. Odpowiadając na wystąpienie Zastępcy Prokuratora Generalnego nie podzielił jednak wówczas

stanowiska prezentowanego przez Rzecznika (pismo z dnia 9 maja 2019 r. o sygn. PK I BP 070.72.2019).

Mając na uwadze powyższe, stosownie do art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich zwracam się do Pana Ministra o rozważenie podjęcia działań legislacyjnych mających na celu dostosowanie wskazanych przepisów Regulaminu do standardów wynikających z art. 2 Prawa o prokuraturze. Obecny stan prawny nie realizuje bowiem – w ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich – wymogów zgodności aktu wykonawczego z aktem rangi ustawowej. Będę wdzięczny za stanowisko Pana Ministra w tej sprawie.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/